

A. Jankevica – „Neizlemti skaitļa vārdu lietošanas jautājumi”, kā arī A. Ahero – „Par vārdu darināšanu kontaktvalodu ietekmē”.

Leksikas jautājumi mūsdienu valodas un vēsturiskās attīstības aspektā tika analizēti divos referātos – M. Saules-Sleines „Par dažiem procesiem mūsdienu latviešu literārās valodas leksikā” un B. Laumanes „Par Latvijas zivju nosaukumiem”.

Mūsdienu latviešu valodas pareizrūnas un pareizrakstības problēmas tika izvirzītas II. Bendika referātā „Svešvārdu ietekme latviešu valodas fonētiskajā attīstībā” T. Porītes – „Dažas šaurā un platā *e* izrunas svārstības un to cēloņi mūsdienu latviešu literārajā valodā” un J. Kušķa – „Novirzes no svešvārdu ortogrāfijas normām”.

V. Dambe nolasi referātu „Ģeogrāfiskie termini Latvijas PSR toponīmikā”, bet L. Cepītis referātā „Diahroniskais aspekts latviešu valodniecībā” pievērsās vispārīgās valodniecības jautājumiem.

Pēc referātu noklausīšanās izvērsās plašas debātes, galvenokārt par mūsdienu latviešu valodas pareizrakstības un pareizrūnas jautājumiem.

R. Bērtulis

A. OZOLA DIENAS ZINĀTNISKĀ KONFERENCE

P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes Latviešu valodas katedra gadskārtējo profesora Artura Ozola dienas zinātnisko konferenci 1967. gada 18. martā bija sarīkojusi par leksikoloģijas un leksikogrāfijas jautājumiem.

Konferencē piedalījās Latvijas Valsts universitātes un Liepājas pedagoģiskā institūta docētāji, Latvijas PSR ZA Valodas un literatūras institūta līdzstrādnieki, kā arī viesi no Tallinas un Poznaņas.

Konferences ievadā Latviešu valodas katedras vadītāja doc. A. Laua īsumā raksturoja prof. A. Ozola daudzpusīgo darbību latviešu valodniecībā. Savās atmiņās par prof. A. Ozolu dalījās A. Bojāte un viesis no Polijas – St. Fr. Kolbuševskis.

V. Greble (Rīga) iepazīstināja ar prof. A. Ozola darbu bibliogrāfijā, bet J. Rozenbergs (Rīga) – ar prof. A. Ozola darbību Studentu zinātniskās biedrības folkloristikas pulciņā.

Aktuāli leksikoloģijas teorijas jautājumi tika risināti H. Vihmas (Tallina) referātā „Substantīvu īsto leksisko homonīmu norobežošana no tā paša vārda semantiskajiem variantiem”, R. Veidemanes (Rīga) – „Dominantes problēma sinonīmu rindā” un V. Skujiņas (Rīga) – „Vārda nozīmes maiņa kā terminu darināšanas līdzeklis”.

A. Laua (Rīga) aplūkoja sarunvalodas vārdu atspoguļojumu „Latviešu – krievu vārdnīcā” un izvirzīja vairākus teorētiskus apsvērumus šī jautājuma risināšanai.

A. Reķēna (Liepāja) referēja par slāvu valodu un latviešu valodas sakaru izpausmi Kalupes izloksnes zemkopības terminoloģijā, bet M. Semjonova (Rīga) – par krievu un latviešu valodas sakariem (pēc Latvijas PSR ģeogrāfisko terminu un toponīmijas materiāliem).

Atsevišķu vārdu un vārdu savienojumu semantikas jautājumi tika aplūkoti St. Fr. Kolbuševska (Poznaņa) referātā „Par *puoļu karčamnieks* „Latvju dainās” 21397,3”, D. Zemzāres (Rīga) – „*Mušmire, gailene* un *bērzlape* latviešu un lietuviešu valodā,” V. Strautiņas (Liepāja) – „Lietvārdi ar izskaņu – *iba* 19.gs. 50.–70. gadu periodikā, šo vārdu darināšana, produktivitāte un nozīmes maiņa”.

A. Ahero (Rīga) savā referātā izvirzīja vairākus kritērijus salikto internacionālismu noteikšanai mūsdienu latviešu valodā.

I. Freidenfelda (Liepāja) referātā „Prievārdu lietošanas biežums latviešu laikrakstos” un S. Kļaviņas (Rīga) — „Daži latviešu laikrakstu leksikas statistiskās pētīšanas jautājumi” tika apkopoti rezultāti, kas iegūti, izmantojot matemātiskās metodes konkrētā materiāla analizē.

N. Razdorova nolasīja kopā ar N. Doņecu un Z. Tolmačovu (Rīga) izstrādāto referātu „Par M. Gorkija valodas vārdnīcas izveidi”.

Konferences gaitā tika nolasīti 16 referāti. Par vairākām referātos skartajām problēmām izraisījās dzīvas debātes.

R. Bērtulis

PAPILDINĀJUMS J. ENDZELĪNA BIBLIOGRAFIJAI

Ceram drīz jo drīz ieraudzīt akadēmiķa J. Endzelīna darbu izlasi. Kaut gan filologi un bibliografi to apzināšanā darijuši ļoti daudz, taču vēl arvien atklājas maz zināmas detaļas par latviešu lielā valodnieka dzīvi un darbiem, kas var interesēt arī lietuvju, igauņu un citu tautu zinātniekus. Viņa bibliografijā līdz šim nav uzņemts pāris publikāciju, kas atrodamas Igauņu literārās biedrības izdevumos, tāpat maz iespiestu ziņu par viņa veikumu Tērbatas (tagad Tartu) universitatē.

J. Endzelins 1908. gada 3. (16.) decembrī iepriekš minētās biedrības 729. sēdē nolasīja īsu kritiku par Kazimira Būgas grāmatu „Aistu studijas”. Tās atreferējums iespiests: J. Endselin „Aistische Studien. Beiträge zur vergleichenden Grammatik der preussischen, lettischen und litauischen Sprache von Kasimir Būga. I-er Teil St. Petersburg 1908”. — Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1908. Jurjew — Dorpat, 1909. XXXVI — XXXVIII lpp.

Iepriekšējos gados šās biedrības biedrs Oskars Kallass bija publicējis daudz pētījumu par igauņu izceļotājiem, tāpat viņu dzīves vietās savāktos folkloras un etnografijas materiālus. Atzīmēsim te viņa grāmatas par Ludzas igauņiem¹. 1905. gada 4. (17.) maijā viņš ierosināja nosūtīt piemērotu darbinieku etnografijas un folkloras materiālu vākšanai starp Pliskavas guberņā dzīvojošiem igauņu izceļotājiem. Biedrība šim nolūkam atvēlēja 250 rubļu². Vācot ziņas par Ludzas un Pliskavas igauņiem, Kallass sāka interesēties arī par Vidzemē dzīvojošiem lībiešiem un igauņiem. Par šo jautājumu viņš sarakstījās ar J. Endzelīnu un etnografu Matīsu Siliņu, kas 1895. gadā bija publicējis rakstu „Lībiešu atliekas Vidzemē”³. Kallas abu autoru vēstules publicēja saīsinātā veidā⁴.

Tā kā ap šo laiku J. Endzelīns, liekas, sācis interesēties par kuršu jautājumu, tad nebūs lieki iepazīstināt ar Kallasa publicēto Endzelīna vēstules fragmentu plašākas valodnieku aprindas: „Zu den brieflichen Mitteilungen Hrn. M. Siliņš fügt Mag. Endselin aus Siliņš (lettischer) Abhandlung „Die Reste der Liven in Livland” (Atbalss kalendārāpe elikums 1895. gadam, p. 73 ff.) noch Folgendes hinzu. Die Grossmutter des Brenz Miklahw sei im Alter von 96 Jahren vor 50 Jahren (vom J. 1895 gerechnet) gestorben; sie habe nur Livisch gesprochen; Lettisch habe sie nur schlecht und ungeru gesprochen. Ihre Grosskinder hätten anfangs (als Kinder) auch alle Livisch gesprochen. Diese Grossmutter habe erzählt, die Strandbewohner habe man kūrī genannt (dazu be-

¹ O. Kallas, Lutsi Maarahvas, Helsingi, 1894, Novilkums no „Suomi” III, 12; O. Kallas, Achtzig Märchen der Ljutziner Esten, — Verhandlungen der Gelehrten Estnischen Gesellschaft, XX (2), Jurjew (Dorpat), 1900.

² Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1905, Jurjew — Dorpat, 1906, XIX—XX.

³ M. Siliņš, Lībiešu atliekas Vidzemē, — Atbalss kalendara pielikums 1895. gadam M. Siliņa, Rīgā, 69—78.

⁴ O. Kallas, Spricht man in Livland noch livisch? — Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1905, Jurjew — Dorpat, 1906, 63—67.